OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 19.-20.10.2023; neuvostoraportti; oikeusasiat

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 19.-20.10.2023, oikeusasiat

Neuvosto kävi suuntaviivakeskustelun direktiiviehdotuksesta maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamiseksi. Valtaosa jäsenvaltioista ilmoitti tukevansa yleisesti direktiiviehdotuksen tavoitteita, mutta lisäjoustavuutta takaisinsaantia koskevaan osastoon kannatettiin lähes yksimielisesti, erityisesti korostaen tarvetta säilyttää hyvin toimivat kansalliset järjestelmät.

Neuvosto hyväksyi päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta ja perusoikeuksista. Keskustelussa korostettiin digitalisaation mukanaan tuomia mahdollisuuksia, mutta toisaalta myös riskejä perusoikeuksille.

Neuvostossa saatiin tilannekatsaus oikeudellisista toimista ja rankaisemattomuuden vastaisesta taistelusta liittyen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan. Lisäksi saatiin tilannekatsaus EU:n yhteistyöstä Latinalaisen Amerikan kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Työlounaalla ministerit keskustelivat toimista, joita jäsenvaltiossa on omaksuttu oikeusjärjestelmän tehokkuuden ja laadun parantamiseksi.

Direktiivi maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamisesta; suuntaviivakeskustelu

Puheenjohtaja alusti keskustelua asiakirjansa 13304/23 pohjalta, todeten, että aihe on tärkeä kilpailukyvyn, investointien ja sisämarkkinoiden toiminnan kannalta. Direktiiviehdotuksessa yhdenmukaistamista on ehdotettu muun muassa takaisinsaantikanteisiin liittyen, ja kyseinen ehdotettu sääntely on ministereiden suuntaviivakeskustelun aiheena. Puheenjohtaja haluaisi kuulla jäsenvaltioilta tarvitaanko takaisinsaannissa enemmän joustavuutta.

Komissio käytti keskustelun alussa puheenvuoron, jossa painotti direktiivin tärkeyttä rajat ylittävien investointien edistämisessä ja kannusti neuvostoa työskentelemään ahkerasti aiheen parissa. Komissio korosti, että takaisinsaantikanteet ovat tärkeässä asemassa, jotta pystytään maksimoimaan konkurssipesän arvo. Tarvitaan yhteiset minimistandardit, joiden osalta on löydettävä tasapaino velkojien ja muiden oikeutettujen etujen välille. Komissio korosti, että sääntöihin tarvitaan joustavuutta, mutta vain siihen suuntaan, että tarjotaan suurempaa suojaa velkojille.

Aiheesta käytiin pitkä keskustelu. Valtaosa jäsenvaltioista ilmoitti tukevansa yleisesti direktiiviehdotuksen tavoitteita, mutta lisäjoustavuutta osastoon kannatettiin lähes yksimielisesti erityisesti korostaen tarvetta säilyttää hyvin toimivat kansalliset järjestelmät.

Suomi korosti, että maksukyvyttömyysmenettelyt Suomessa toimivat tällä hetkellä tehokkaasti ja muun muassa Maailmanpankki pitää Suomen maksukyvyttömyysjärjestelmää maailman tehokkaimpana. Tätä taustaa

vasten oli huolissaan siitä, että direktiiviehdotus ei perustu parhaille käytänteille ja johtaisi Suomessa maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkuuden heikentymiseen ja väärinkäytösmahdollisuuksiin. Puheenjohtajan esittämään kysymykseen Suomi vastasi kyllä – takaisinsaantia koskeviin säännöksiin tarvitaan lisää joustavuutta. Suomi korosti, että takaisinsaantia koskevat ehdotukset ovat monilta osin tarpeettoman yksityiskohtaisia ja tärkein takaisinsaantia koskeva joustavoittamistarve liittyy määräaikoihin. Suomi korosti, että koko ehdotuksesta olisi tehtävä joustavampi, jotta jäsenvaltiot voivat sovittaa sen kansalliseen lainsäädäntöönsä. Yhteisenä tavoitteena tulee olla se, että maksukyvyttömyysjärjestelmät koko EU:ssa ovat mahdollisimman tehokkaat. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että tehdään vain sellaista EU-tason sääntelyä, joka sallii jäsenvaltioiden säilyttää tehokkaammat käytäntönsä. Direktiivissä tulee myös ottaa tasapainoisesti huomioon sekä velallisen että velkojan oikeudet.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan: rankaisemattomuuden torjunta; tilannekatsaus

Neuvosto sai tilannekatsauksen oikeudellisista toimista ja rankaisemattomuuden vastaisesta taistelusta liittyen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaa vastaan puheenjohtajan asiakirjan 13632/23 pohjalta. EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön virasto Eurojust kertoi syksyllä toimintansa aloittaneesta kansainvälisestä keskuksesta hyökkäysrikoksen syyttämiseksi (ICPA) ja vakavimpien kansanvälisten rikosten todisteiden tietojärjestelmästä (CICED). Eurojust korosti, että ICPA-keskus kerää olennaista todistusaineistoa ja Eurojust antaa keskukselle teknistä, logistista ja taloudellista tukea.

Käydyssä keskustelussa puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot korostivat tarvetta saada syylliset vastuuseen teoistaan ja Venäjän pitää korvata aiheuttamansa vahingot. Suomi korosti muiden tavoin tukeaan pyrkimyksille saada Venäjän valtio ja sen edustajat vastuuseen vakavista kansainvälisen oikeuden loukkauksista Ukrainassa. Suomi kiitti Eurojustia sen merkittävästä roolista rankaisemattomuuden vastaisessa taistelussa. Kansainvälinen keskus hyökkäysrikoksen syyttämiseksi ja vakavimpien kansanvälisten rikosten todisteiden tietojärjestelmä ovat merkittäviä askeleita oikeudellisen vastuun varmistamisessa. Suomi totesi myös tukevansa erityistuomioistuimen perustamista Ukrainaan kohdistuvan hyökkäysrikoksen käsittelemiseksi. Tuomioistuimen legitimiteetti ja mahdollisimman laajan kansainvälisen tuen saaminen tuomioistuimelle on tärkeää. Suomi totesi arvostavansa suuresti sitä, että Ukraina on sodankin aikana pystynyt jatkamaan oikeusjärjestelmänsä uudistamista ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistamista.

Oikeudellinen yhteistyö Latinalaisen Amerikan kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi; tilannekatsaus

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen toimittamansa asiakirjan 13680/23 pohjalta ja totesi yhteistyön Latinalaisen Amerikan kanssa olevan erityisen tärkeää järjestäytyneen rikollisuuden ja huumausainerikollisuuden osalta. Kesällä pidetyn Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen maiden EU–CELAC-huippukokouksen yhteydessä annetussa julistuksessa myös järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta tuodaan esille. Puheenjohtaja kertoi myös EU:n yhteistyöohjelmista, jotka ovat tarjonneet tehokasta apua Latinalaisen Amerikan maille järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Komissio kertoi toimista, joilla vahvistetaan kumppanuutta Latinalaisen Amerikan ja EU:n välillä. Latinalaisen Amerikan maiden kiinnostuksen lisääminen Euroopan neuvoston yleissopimuksiin liittymiseksi on tärkeää, sillä ne ovat vakaa kansainvälinen kehys oikeudelliselle yhteistyölle ja perusoikeuksien kunnioittamiselle EU-standardien mukaisesti. Komissio korosti myös EU:n virastojen, kuten Eurojustin ja Europolin tärkeää roolia tukemassa yhteistyötä EU:n ja Latinalaisen Amerikan välillä.

Asiakohdasta käytettiin vain muutama puheenvuoro.

Päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta ja perusoikeuksista

Neuvosto hyväksyi neuvoston päätelmät digitaalisesta voimaannuttamisesta ja perusoikeuksista, ja kävi sen jälkeen keskustelun aiheesta.

Keskusteluun osallistui myös EU:n perusoikeusvirasto (FRA), jonka puheenvuorossa toivotettiin neuvoston päätelmiä tervetulleiksi ja korosti niiden olevan samalla periaatteelliset ja käytännölliset. EU:n perusoikeusvirasto kiinnitti huomiota digitaalisten työkalujen vähäiseen käyttöön ikääntyneiden keskuudessa, joka saattaa johtaa ikääntyneiden jäämiseen palveluiden ulkopuolelle. Lisäksi FRA nosti esille lasten eriarvoisuuden digitaalisten palvelujen ja työkalujen saatavuuden osalta.

Puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot kiittivät FRA:n puheenjohtajaa, joka osallistui viimeistä kertaa OSA-neuvoston kokoukseen toimikautensa tullessa päätökseen loppuvuonna. Jäsenvaltiot korostivat FRA:n tavoin digitalisaation mukanaan tuomia mahdollisuuksia mutta toisaalta myös riskejä perusoikeuksille. Erityisesti lasten ja ikääntyneiden digitaalisen lukutaidon varmistamisen tarvetta korostettiin ja todettiin, ettei ketään saa jättää digitaalisten palvelujen ulkopuolelle.

Suomi ilmaisi tukensa päätelmille ja kiitti EU:n perusoikeusviraston johtajaa tekemästään työstä viraston johdossa. Suomi korosti, että digitalisaatio ja teknologian kehittyminen voivat oikein hyödynnettyinä merkittävästi parantaa ihmisten elämänlaatua ja osallisuutta. Mahdollisuuksien lisäksi on tärkeää tunnistaa myös riskit. On välttämätöntä huolehtia turvallisuudesta ja esteettömyydestä sekä käyttäjien perusoikeuksien toteutumisesta myös verkossa. Suomi painotti, että on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että verkkoympäristö on turvallinen myös lapsille. Suomi piti erittäin tärkeänä, että verkossa tapahtuvaan lapsiin kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan pystytään puuttumaan tehokkaasti. Suomi korosti myös sananvapautta länsimaisen sivistyksen ja demokratian kulmakivenä. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää tarkkarajaisuutta, täsmällisyyttä ja ennakoitavuutta, viittaus vihapuheeseen.

Muut asiat

- Puheenjohtaja ja komissio informoivat EU:n liittymisestä Istanbulin yleissopimukseen.
- Komissio informoi EU:n ja Yhdysvaltojen välisistä neuvotteluista sähköistä todistusaineistoa koskevasta sopimuksesta.
- Puheenjohtaja informoi 26.-27.10. järjestettävästä oikeus- ja sisäasioita käsittelevästä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumista.
- Komissio esitteli 18.10. julkaistua EU:n etenemissuunnitelmaa huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.
- Ministerit kävivät työlounaalla keskustelun toimista oikeusjärjestelmien tehokkuuden ja laadun parantamiseksi.

Suomen edustajat
Oikeusministeri Leena Meri ja OM:n ja EUE:n virkamiehiä.

Asiakirjat
Napsauta tähän ja kirjoita keskeisimpien kokouksessa käsiteltyjen asiakirjojen asiakirjanumerot ja tarvittaessa nimet

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite